

På tur med John Heilbrunn: Et syn i en blinde verden

John Heilbrunn og hans forældre måtte kæmpe for, at han kunne komme i skole. Både i USA og i Danmark. Foto: PR

Kristian Hegaard
27.01.2024

BØGER // ANMELDELSE – Det skorter ikke på afsindige oplevelser og gåpåmod i Heilbrunns rejse gennem livet, fortalt i selvbiografien *Der bliver aldrig helt mørkt*, men de mange forhindringer, som han som handicappet må overkomme, vil nok overraske de fleste. Bogen giver også svar på alle de spørgsmål, som mennesker uden handicap ikke tør stille den handicappede, skriver ph.d.-studerende og tidl. folketingsmedlem Kristian Hegaard, der selv lever med et handicap.

Der bliver aldrig helt mørkt

Forfatter: John Heilbrunn

Forlag: **Skriveforlaget**, 2023. Sider: 268

Kom på tur med Bill og John. Det lyder som at være ude at køre med de skøre. Bill er bud fra US Mail. John er blind på vej hjem til Danmark fra USA. Her kan du se den blindes verden, som du ikke tidligere har set den. Kan en blind slå med hammer, stå på

vandski og rejse til alverdens lande? Det korte svar er ja. Dernæst er spørgsmålet, hvordan?

Jeg sidder i elektrisk kørestol og har gjort det hele livet. Som barn fik jeg lov at lege med alt det, som mine venner uden kørestol også legede med. Når det sneede, tog min mor en stor balje med sne indenfor, så jeg også kunne lege og føle på sneen. Mærke den kolde fornemmelse af små hvide snefnug, der smelter ved kontakt med huden.

Den varme opbakning fra sine forældre har blinde John også haft som barn. Historien om John Heilbrunn får vi i bogen *Der bliver aldrig helt mørkt*. Selvironisk kalder han bogen for erindringer i blinde, men de lyser op på en lang række problematikker om handicapforholdene de sidste 60 år.

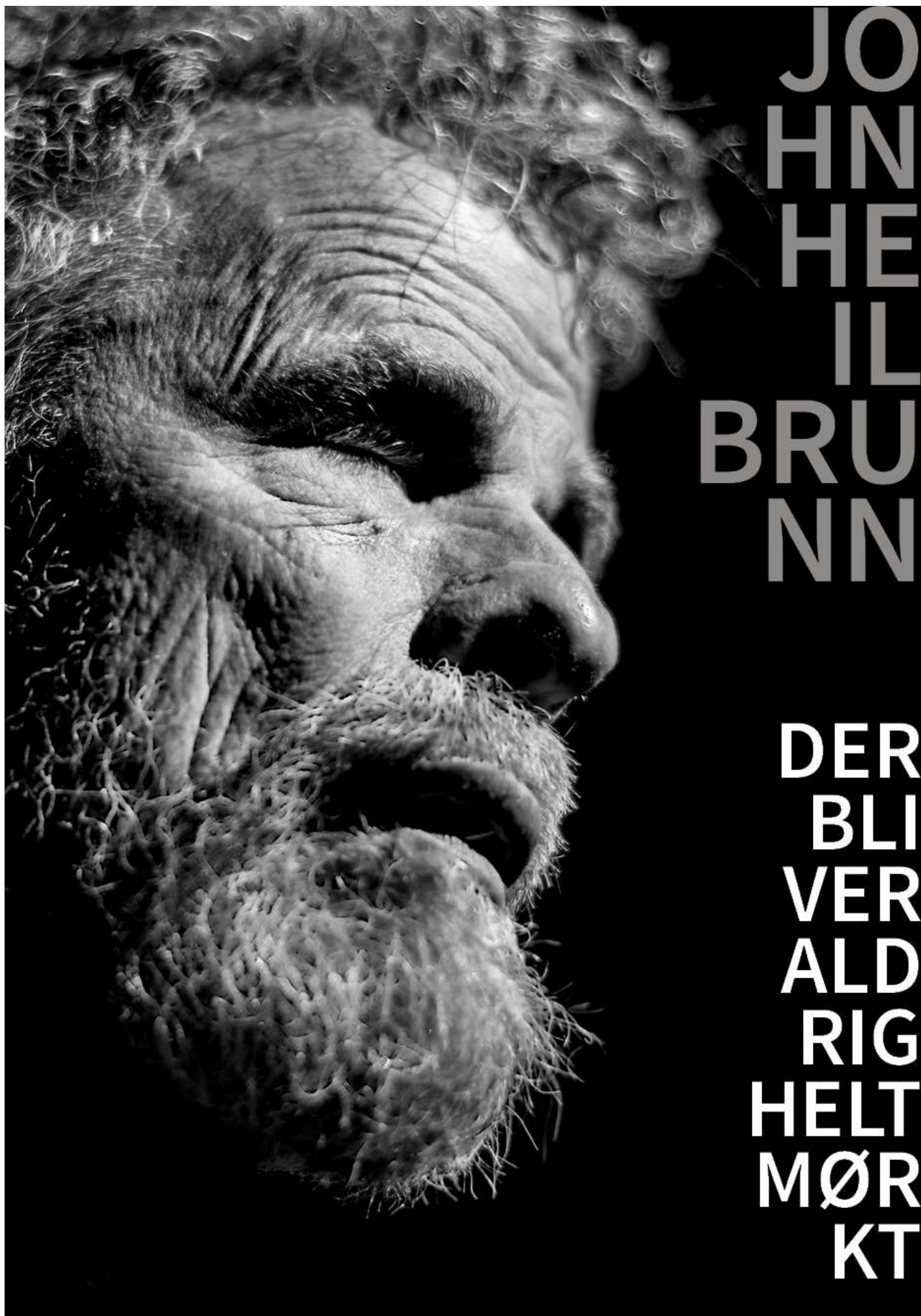
Kampen for at få lov til at gå i skole

Bogen begynder, da Bill finder John som 27-årig, fuldstændig gennemblødt på en mennesketom gade. John er på vej til JFK-lufthavnen i New York. Tror han. Men han er på alt andet end rette vej. Fuldstændig hjælpeløs i silende regn og har netop tabt alt sin bagage på gaden. Bill får samlet John op og tilbyder et lift til lufthavnen. Her udfoldes historien om den kortvarigt hjælpeløse John, der har levet en alt andet end farveløs tilværelse.

 I Danmark har vi længe brystet os af vores folkeskoler som folkets skole. Det gælder ikke folk med handicap

Vi spoler tiden et par årtier tilbage. John er født i 1950'erne. Integration af blinde i samfundet er en blindgyde. Man skal vinde i lotto for at have en chance i samfundet. Det gør Johns mor faktisk. Hun vinder et realityprogram om at være dronning for en dag, da hun ønsker en punktskriftmaskine til sin søn i live-tv. Det kan de amerikanske *feel good* tv-seere ikke stå for, og så vinder hun klapometeret.

Det lyder som starten på en Hollywood-film om *the American dream*. Men det er starten på Johns liv, der byder på mange forhindringsbaner. Som når John ikke kan begynde i børnehaveklassen på den lokale skole i Californien, fordi de har nået deres kvote på ti elever med et handicap. Her må Johns far smække sin tapperhedsmedalje fra 2. verdenskrig på bordet i raseri, før piben får en anden lyd.

JO
HN
HE
IL
BRU
NN

DER
BLI
VER
ALD
RIG
HELT
MØR
KT

Kampene for at få lov at gå i skole fortsætter, efter de er flyttet til Danmark. I Danmark har vi længe brystet os af vores folkeskoler som folkets skole. Det gælder ikke folk med handicap. Det var svært at finde en skole, der turde at tage imod et blindt barn. John fik allernådigst lov til at gå på Bernadotteskolen, men kun hvis han sad og legede med ler i hjørnet og ikke forstyrrede de andre.

Han kunne ikke få faglige udfordringer, da matematikopgaver ikke kunne gives med blindeskrift. På skolens hjemmeside står i dag, at ”Skolens undervisning og virke bygger på det enkelte individs udfoldelse i fællesskabet i et ligeværdigt og tillidsfuldt forhold (...)”.

Desværre evnede de ikke at udfolde John, men så tog familien skeen i den anden hånd. Kampen fortsatte, og endelig fandt de en skole til John. Han blev den første blinde i den danske folkeskole.

Senere da han skulle skifte skole i 6. klasse, startede det forfra. Som jeg har oplevet i mit eget liv, var det enkelte personer og lærere, som gjorde den afgørende forskel. Til forældremøder brokkede forældre sig over, at tasterne fra Johns skriveredskab larmede, når klassen havde diktat. Tænk at de kunne få sig til det. Hvordan får man så nogensinde et inkluderende samfund?

“Læseren får et indblik i, hvordan samfundet er indrettet som en forhindringsbane for mennesker med synshandicap

Jeg husker nogle forelæsninger på jurastudiet, hvor en pige med synshandicap skrev på et lignende apparatur. Det var *no problem*. Senere blev John jurist og hjalp højesteretsdommere med at forstå Ferieloven.

Hvis I tror, det kun var en udfordring i 1960'erne, må I tro om igen. Da jeg skulle begynde i skole i 90'erne, var holdningen, at jeg sad i kørestol og dermed passede bedst i skole med andre med et handicap. Sådan lød det fra min kommune på Frederiksberg dengang. Det var mine forældre ikke enige i. Hjemme i lejlighedsopgangen havde jeg venner, som ikke havde et handicap. Så kunne jeg vel også gå i skole med dem.

Det kan være det rigtige for andre med handicap at gå i specialskole, men det var det ikke for John eller mig. Mine forældre havde ret. Jeg har uendelig meget at takke dem for, at jeg i dag skriver ph.d. i jura og tidligere har siddet i Folketinget.

Spørgsmålene ingen tør stille

Bogen er ikke skrevet som en kedelig selvbiografi med kronologiske opremsninger. Den bruger et godt fortællergreb ved at sætte køreturen med Bill fra US Mail som ramme for at se tilbage på Johns liv, når chaufføren nysgerrigt stiller spørgsmål. Her kan læseren gemme sig bag Bill, der stiller de fordomsfulde spørgsmål, du er nysgerrig på, men ikke tør stille, hvis du mødte John ved højlys dag.

Læseren får et indblik i, hvordan samfundet er indrettet som en forhindringsbane for mennesker med synshandicap. Blot en tur ned i supermarkedet efter en liter mælk kan være en bedrift. Vejen over et fodgængerfelt er nem for os seende. Du kigger op efter den grønne farve og kigger efter bilerne. Dernæst går du over.

Men hvad hvis du ikke kunne kigge efter farven grøn eller de kraftigt lysende billygter? For mennesker med synshandicap er den tur som en 400 meter OL-forhindringsbane, hvor forhindringerne kan skifte hver gang.

For blinde giver det sved på panden, og John er både havnet i huller på vejen og på togstationens skinner. Derfor gør John ikke regnskab med sine ulykker, for så ”holder han op med at turde”, lyder et af bogens stærkeste citater, men det er ikke uden risici, da en sav på et tidspunkt kommer for tæt på to af hans fingre.

At leve med et handicap

Som mange andre med handicap underspiller John derfor sit handicap i samtalen med Bill fra US mail. Så slemt er det jo heller ikke, lyder det flere gange. Når man har et handicap, har man ofte en tendens til at gøre sit handicap mildere, end det er. Man vil ikke lyde som en stakkel. Det udfoldes rigtig godt i dialogen mellem Bill og John i bogens første halvdel.

For selvom John har et synshandicap, er han selvfølgelig ligesom alle andre mennesker. Han vil også være en del af de seje grupper i skolen og på gymnasiet. Han vil også leve et ungdomsliv med kærester og fest. Han har bare lidt flere udfordringer end andre. Det har jeg også selv oplevet. Hvordan tager man som blind eller som mig i kørestol lige en svingom med hende den søde, når hun lige så godt kan gøre det med en af de andre, der ikke har et handicap?

Den udpensler med personlige oplevelser, hvordan det er en kamp hver dag at have et handicap. For at få den rette hjælp.

Både John og jeg er flere gange blevet spurgt: Hvorfor finder du ikke bare en kæreste med samme udfordringer som dig selv? Underforstået som har det samme handicap som henholdsvis blind eller kørestolsbruger. Men sådan er verden jo ikke. Vi finder

ikke sammen i hudfarve, race, etnicitet og selvfølgelig heller ikke handicap. Derfor har John fundet sammen med Nina, der ikke har et handicap. I dag har de to skønne børn.

Desværre passer Johns historie på mange af de oplevelser, jeg selv har haft. Men netop derfor er den vigtig. Den udpensler med personlige oplevelser, hvordan det er en kamp hver dag at have et handicap. For at få den rette hjælp. For at smaltalke med de andre forældre til forældrearrangementer. For at følge med på Aula, der ikke har oplæsningsprogrammer for blinde.

Men Johns erfaringer gør det muligt at rykke os som samfund. Tak til John for at bringe klarsyn i en verden med synshandicap. Og for konstant at minde os om, at det handler om at se muligheder frem for begrænsninger. Et motto, jeg også selv lever efter. Hvis bare samfundet også gjorde det.

Læs også litteraturanbefalinger i POV's Kulturliste, der udkommer hver fredag.
[Find den seneste udgave her.](#)

blind

handicap

selvbiografi

Kristian Hegaard

Kristian Hegaard (f. 1991) skriver ph.d. i jura på Københavns Universitet om undersøgelseskommissioner. Derudover underviser og vejleder han på jurastudiet. Privat er Kristian en ivrig læser af skønlitteratur i en bogklub. Tidligere har Kristian...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.